

Dzisiejszy mailing będzie poświęcony nieprzyjemnej sytuacji, jaka może spotkać każdego przedsiębiorcę. Oto bowiem mamy dłużnika, który nie chce nam zapłacić, zamknął firmę, a do tego egzekucje komornicze przeciwko niemu okazały się bezskuteczne – nie ma majątku ani dochodów do zajęcia i co Pan zrobisz, jak nic nie zrobisz. Przyznajmy szczerze, jest to dość typowa sytuacja i niestety zaryzykujemy stwierdzenie, że w zdecydowanej większości przypadków taka bezskuteczna próba odzyskania pieniędzy będzie tym punktem, po przekroczeniu którego wierzyciel odpuszcza. Czy słusznie...? No cóż, mamy jeszcze do wykorzystania coś w rodzaju broni atomowej, o której mówi się stosunkowo rzadko. A bronią tą będzie...

Wniosek wierzyciela o ogłoszenie upadłości konsumenckiej dłużnika

Wpis podzielimy na 2 części:

- potencjalne korzyści dla wierzyciela związane ze złożeniem wspomnianego wniosku,
- sprawy techniczne, czyli paragrafy, sytuacje, kiedy można, a kiedy nie - itp.

Część 1: co może dać wierzycielowi złożenie wniosku o upadłość dłużnika?

Po pierwsze już samo uświadomienie dłużnikowi tego, że jeśli będzie kombinował, to złożymy wniosek o jego upadłość, potrafi diametralnie zmienić jego podejście. Mówiąc prostym językiem: dłużnik uświadomi sobie, że będziemy grać ostro, więc może się okazać bardziej skłonny do ugodowej spłaty. Przy negocjacjach można powtórzyć mu wszystkie niedogodności, na jakie będzie skazany oraz zaprezentować przebieg procesu ogłoszenia upadłości – o niektórych niedogodnościach pisaliśmy tutaj (np. nadzór syndyka), a o innych możecie spokojnie przeczytać w sieci (my już nie będziemy tego dziś pisać, aby niepotrzebnie nie przedłużać).

Po drugie syndyk masy upadłości ma szersze pole manewru w zakresie badania działań dłużnika na przestrzeni ostatnich lat, co zwiększa szanse wierzyciela na odzyskanie pieniędzy. Po ogłoszeniu upadłości syndyk zwraca się bowiem do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla upadłego z wnioskiem o udzielenie informacji, w szczególności dotyczących okoliczności powodujących powstanie po stronie upadłego obowiązku podatkowego w okresie pięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Syndyk zasięga także informacji w Krajowym Rejestrze Sądowym, czy upadły jest współlnikiem spółek handlowych, jak również czy w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości sprawował funkcję członka organu spółek handlowych i czy w stosunku do tych spółek ogłoszono upadłość. Wskutek tych informacji – **o których komornik nie był w stanie powziąć wiedzy - może dojść do ubezpieczeniowania szeregu czynności dokonanych przez upadłego, jak np. darowizny, co spowoduje, że dany majątek wejdzie w skład masy upadłości i będzie mógł zostać spieniężony.** Czyli my, jako wierzyciele, na tym skorzystamy.

Po trzecie, jeżeli już dojdzie do ogłoszenia upadłości, to prowadzenie postępowania jest najczęściej w interesie samego upadłego i nie będzie on utrudniał postępowania (co często ma miejsce w postępowaniu egzekucyjnym). Ustalenie planu spłaty daje upadłemu pewność, że po jego wykonaniu zostaną mu umorzone wszystkie zadłużenia (z wyjątkiem tych o charakterze szczególnym, jak np. alimenty). Wierzyciel gra wtedy z dłużnikiem niejako do jednej bramki. Tymczasem umorzenie egzekucji komorniczej nigdy nie daje pewności, że nie zostanie ona ponownie wszczęta w okresie kilku kolejnych lat. A wielu dłużników liczy na to, że po pierwszej bezskutecznej egzekucji wierzyciel da sobie spokój i „jakoś mi się upiecze”. Tutaj dłużnik dostaje jasny sygnał: nic z tego, nie upiecze ci się! Tak więc punkt dla nas, jeśli chodzi o osiągnięcie przewagi w negocjacjach.

Kto więc powinien poważnie rozważyć scenariusz, o którym dziś piszemy?

Na pewno powinno się wziąć taką opcję pod rozważenie w przypadku niewypłacalnego dłużnika, wobec którego wierzyciel posiada znaczną wierzytelność. Słowo „znaczną” pozostawiamy indywidualnej interpretacji Czytelników – zwykle jednak będą to kwoty rzędu kilkaset tysięcy PLN wzwyż. Złożenie wniosku o upadłość konsumencką dłużnika może tutaj stanowić ostatnią możliwość na odzyskanie środków pieniężnych - w szczególności, gdy wierzyciel nie zostanie zaspokojony w wyniku wcześniejszego przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego. Trzeba to jednak przeanalizować w oparciu o konkretną sytuację, ponieważ droga ta nie jest ani łatwa, ani tania. Natomiast zawsze można użyć opisywanego dziś wniosku o upadłość jako dodatkowego, mocnego argumentu w negocjacjach z dłużnikiem.

Część 2: techniczne zagadnienia

I. Czy wierzyciel może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej?

Co do zasady tylko sam dłużnik może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Istnieje jednak **wyjątek**, który ustanowiony został w art. 491² ust. 3 pr. upadłościowego. Na mocy tego przepisu legitymacja czynna w ściśle określonych przypadkach przysługuje również wierzycielom. Wskazane powyżej odstępstwo zamieszczone zostało w art. 8 oraz art. 9 pr.u. Zgodnie ze wskazanymi przepisami, **wierzyciel może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej**, która:

1. była przedsiębiorcą, także po zaprzestaniu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej, jeżeli od dnia wykreślenia z właściwego rejestru nie upłynął rok;
2. przestała być wspólnikiem osobowych spółek kapitałowych;
3. faktycznie prowadziła działalność gospodarczą, nawet wówczas, gdy nie dopełniła obowiązku jej zgłoszenia we właściwym rejestrze, jeżeli od dnia zaprzestania prowadzenia działalności nie upłynął rok.

Warto w tym miejscu wskazać, że we wszystkich wskazanych powyżej przypadkach postępowanie toczy się według przepisów właściwych dla upadłości konsumenckiej - chyba że sąd postanowi o prowadzeniu go w oparciu o przepisy ogólne prawa upadłościowego, właściwe dla przedsiębiorców. Jak widać tym, na co należy tutaj zwrócić uwagę, będzie wspomniany termin 1 roku - chcąc odpalić naszą „atomówkę” musimy się w nim zmieścić.

Istotna kwestia:

Nie można złożyć wniosku o upadłość konsumencką dłużnika, który **nadal prowadzi** działalność gospodarczą w formie JDG!

Ok, a co w przypadku, gdy naszym dłużnikiem jest były prezes spółki z o.o.?

Tutaj sytuacja jest nieco bardziej skomplikowana. Oto bowiem możemy co prawda złożyć wniosek o upadłość byłego prezesa / członka zarządu spółki z o.o., którzy nie dopełnili w wyznaczonym czasie obowiązku zgłoszenia wniosku o upadłość spółki, ale mamy tutaj istotne utrudnienie, gdyż aby złożyć skuteczny wniosek, konieczne są:

- wcześniejsza bezskuteczna egzekucja z majątku spółki lub dowód, z którego wynika, że egzekucja byłaby bezskuteczna,
- uzyskanie prawomocnego wyroku w sprawie z art. 299 Kodeksu spółek handlowych, który nie został wykonany (artykuł ten mówi o odpowiedzialności członków zarządu w razie bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce z o.o.).

Musimy więc mieć do czynienia z niewypłacalnością - dopiero wtedy mamy podstawę do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej (chyba, że mamy dowód na inne

niespłacane długi członka zarządu).

II. Przesłanki ogłoszenia upadłości konsumenckiej.

Zgodnie z treścią przepisu art. 10 p.u. **upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny.** Wystąpienie po stronie dłużnika stanu „niewypłacalności” jest przesłanką pozytywną upadłości konsumenckiej, która pozwala na ogłoszenie wobec niego upadłości, wobec czego stanowi podstawę do złożenia stosownego wniosku.

Ustawodawca wprowadził w art. 11 ust. 1 p.u. domniemanie, zgodnie z którym dłużnika uznaje się za niewypłacalnego, jeżeli utracił zdolność wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, a opóźnienie w ich wykonywaniu **przekracza 3 miesiące.**

Ale uwaga!

W odróżnieniu od postępowania upadłościowego przedsiębiorcy, w przypadku upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, możliwe jest ogłoszenie upadłości także w przypadku, gdy dłużnik ma **tylko jednego wierzyciela.** I to jest dobra wiadomość dla nas jako wierzycieli – a gorsza dla dłużnika.

Nowelizacja prawa

W tym miejscu zaznaczyć należy, iż w dniu 24 marca 2020 r. weszły w życie przepisy w zdecydowany sposób zmieniające dotychczasowe prawo upadłościowe, szczególnie w zakresie upadłości konsumenckiej. Jedną z zasadniczych zmian było uchylenie art. 491⁴ p.u., który regulował negatywne przesłanki upadłości, których wystąpienie skutkowało obligatoryjnym oddaleniem wniosku o ogłoszenie upadłości. Wobec powyższego w obecnym stanie prawnym prawidłowo złożony wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej zostanie rozpoznany pozytywnie. Jako ewentualne *quasi* przesłanki negatywne uznać należy:

- posiadanie statusu przedsiębiorcy;
- brak niewypłacalności dłużnika.

Czyli wynika z tego, że jeśli nasz dłużnik prowadzi aktualnie działalność gospodarczą, to musimy przemyśleć inny scenariusz działania (o czym już zresztą wspomnieliśmy).

III. Jakie wymogi formalne musi spełniać wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej złożony przez wierzyciela?

Wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej musi spełniać wymogi formalne pisma procesowego oraz szczegółowe wymogi określone w art. 491² ust. 4 p.u. Należy zaznaczyć znaczną różnicę co do zakresu danych, które musi zawierać wniosek upadłościowy, w zależności od podmiotu, który go składa. Wierzyciel **w treści wniosku powinien podać minimum:**

- imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, adres oraz numer PESEL dłużnika, a jeżeli dłużnik nie posiada numeru PESEL - inne dane umożliwiające jego jednoznaczną identyfikację;
- NIP dłużnika, jeżeli dłużnik miał taki numer w ciągu ostatnich dziesięciu lat przed dniem złożenia wniosku;
- wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek i ich uprawdopodobnienie.

Wniosek obligatoryjnie musi zostać złożony na urzędowym formularzu, którego wzór jest dostępny na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

Wskazać jednocześnie należy, iż w przypadku złożenia wniosku przez wierzyciela, sąd może zobowiązać dłużnika do przedstawienia informacji wskazanych powyżej w terminie 2 tygodni.

Wniosek ponadto powinien być należycie opłacony – no, ale tu bez zaskoczenia, bo akurat opłat w systemie sądownictwa ciężko jest uniknąć. **Opłata** od wniosku o

ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej stanowi opłatę podstawową, wobec czego jej wysokość **wynosi 30 zł.**

IV. Odpowiednie stosowanie przepisów ogólnych, gdy jedynym wnioskodawcą o ogłoszenie upadłości konsumenckiej dłużnika jest wierzyciel.

Zgodnie ze zmianą przepisów prawa upadłościowego wprowadzonego ustawą nowelizującą z 30 sierpnia 2019 r., treść przepisu art. 491² ust. 1 p.u. obliguje do odpowiedniego stosowania art. 13, 22a, 32 ust. 5, art. 36-40 i art. 43 p.u., w przypadkach, gdy wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej złożył **wyłącznie wierzyciel**. Nadto, w wyżej wskazanym przypadku, odpowiednie zastosowanie znajdzie również przepis art. 361 p.

Biorąc pod uwagę powyższe, w sytuacji, **gdy wyłącznie wierzyciel złożył wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika:**

Zgodnie z art. 13 p.u. wniosek **ulegał będzie oddaleniu:**

„jeżeli majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarcza jedynie na zaspokojenie tych kosztów”

„w razie stwierdzenia, że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Do oddalenia wniosku z uwagi na wskazane powyżej przyczyny **nie dojdzie** jednakże w sytuacji, gdy:

„zostanie uprawdopodobnione, że obciążenia majątku dłużnika są bezskuteczne według przepisów ustawy albo gdy dokonane zostały w celu pokrzywdzenia wierzycieli”

jak również jeżeli:

„zostanie uprawdopodobnione, że dłużnik dokonał innych czynności prawnych bezskutecznych według przepisów ustawy, którymi wybył się majątku wystarczającego na zaspokojenie kosztów postępowania, a okoliczności sprawy wskazują, że zastosowanie przepisów o bezskuteczności i zaskarżaniu czynności upadłego doprowadzi do uzyskania majątku o wartości przekraczającej przewidywaną wysokość kosztów”

Stop!

Zatrzymajmy się na chwilę, aby przetłumaczyć tę sytuację z prawniczego na ludzkie (BTW jest blog o takiej nazwie, którego możemy polecić). No więc jeśli ktoś nie jest prawnikiem, to zapewne narzucają mu się tutaj następujące pytania:

Kto może uprawdopodobnić, że obciążenia majątku dłużnika są bezskuteczne i zostały dokonane w celu pokrzywdzenia wierzycieli? Jak to w ogóle zrobić, od czego zacząć...?

Ok, no więc po kolei.

Po pierwsze inicjatywa należy tutaj jak najbardziej do wierzyciela. Nominalnie sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości w przypadkach z art. 13 ust 1 i 2 ustawy prawo upadłościowe, opisanych powyżej. Jednak mamy „bufor bezpieczeństwa” z art. 13 ust. 3 (czyli mówiący o sytuacji, gdy dłużnik kombinuje z pozbyciem się majątku celem wykiwania wierzycieli). Gdyby nie ten „bufor”, to każdy dłużnik chcący uniknąć upadłości obciążałby fikcyjnie swój majątek (np. zastaw rzeczy na rzecz kogoś z rodziny/sąsiada) bądź go darował. Jednak powszechnie wiadomo, że wobec braku świadomości prawnej, dłużnicy bardzo często

dokonują darowizn na członków rodziny celem uniknięcia egzekucji - i tutaj jest szansa dla nas, jako wierzycieli.

Po drugie co z uprawdopodobnieniem, że obciążenia majątku dłużnika zostały dokonane w celu pokrzywdzenia wierzyciela, jak to zrobić? **Najistotniejsza rzecz: uprawdopodobnienie nie oznacza udowodnienia!** A skoro tak, to i dowody przedłożone przez wierzyciela nie muszą dawać pewności, że dłużnik rzeczywiście zachował się niewłaściwie. Dowodami takimi mogą być np.:

- pisemne deklaracje dłużnika, że spłaci dług, gdy sprzeda składnik majątku,
- oświadczenia osób trzecich złożone na piśmie lub za pomocą innej formy pisemnej (np. oświadczenie sąsiada, że dłużnik już nie jeździ czerwonym Audi),
- ogłoszenie z gazety czy portalu internetowego z którego wynika, że dłużnik zamierzał sprzedać swój majątek.

Okoliczności te muszą zostać uprawdopodobnione w toku postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, zatem niekoniecznie w samym wniosku o ogłoszenie upadłości. Ponadto należy ustalić, że zastosowanie tych przepisów doprowadzi do uzyskania majątku o wartości przekraczającej przewidywaną wysokość kosztów postępowania upadłościowego.

Koszty

No niestety, nie ma tak dobrze, żeby opisywaną dzisiaj operację dało się przeprowadzić bezkosztowo. Oto podstawowe wydatki, z jakimi musimy się liczyć:

1. na podstawie z art. 22a p.u. wierzyciel jako wnioskodawca ma obowiązek „*uiszczenia zaliczki na wydatki w toku postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości w **wysokości jednokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia** w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego i wraz z wnioskiem przedstawia dowód jej uiszczenia. W przypadku braku uiszczenia zaliczki przewodniczący wzywa do uiszczenia zaliczki w terminie tygodnia pod rygorem zwrotu wniosku*”. W przypadku, gdy nie dotrzyma wskazanego terminu, nastąpi zwrot wniosku.
2. stosownie do art. 32 ust. 5 p.u. sąd może od wierzyciela jako wnioskodawcy „*zażądać zaliczki na wydatki w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości w kwocie przewyższającej sumę określoną w art. 22a pod rygorem odrzucenia wniosku*”. Na wskazane postanowienie w przedmiocie zaliczki nie przysługuje zażalenie, natomiast „*żądanie dodatkowej zaliczki nie wstrzymuje rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości*”.

A gdyby tak zlecić to jakiejś kancelarii w zamian za prowizję i nie płacić za koszty sądowe z własnej kieszeni...?

Takie coś często przechodzi w przypadku klasycznej windykacji, gdzie niektóre firmy idą na to, aby wziąć na siebie ciężar opłat, a w zamian skasować prowizję od realnie odzyskanej kwoty oraz zatrzymać dla siebie tzw. koszty zastępstwa procesowego. Dotyczy to jednak głównie spraw z dość realną szansą na odzyskanie należności – w przypadku wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej dłużnika trzeba każdorazowo przeanalizować konkretny przypadek. Nie odpowiemy więc jednoznacznie na to pytanie – być może uda się znaleźć kancelarię, która pójdzie na układ wzięcia na siebie kosztów, ale będzie o to raczej trudno.

Postępowanie zabezpieczające

Odpowiednie zastosowanie znajdują tutaj przepisy o postępowaniu zabezpieczającym uregulowane w art. 36-40 i art. 43 p.u. Dotychczas zastosowanie wyżej wymienionych przepisów w przypadku upadłości konsumenckiej było wyłączone. Aktualnie

w zdecydowanej większości przypadków (wniosek złożony wyłącznie przez dłużnika, wniosek złożony zarówno przez wierzyciela jak i dłużnika) wskazane wyłączenie nadal obowiązuje, zatem stosowanie przedmiotowych przepisów o postępowaniu zabezpieczającym w przypadku złożenia wniosku upadłościowego wyłącznie przez wierzyciela **stanowi sytuację wyjątkową**. Wskazać należy również, iż w nieuregulowanych w ustawie sprawach do postępowania zabezpieczającego odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy k.p.c., z wyłączeniem przepisu art. 369 k.p.c. W związku z powyższym:

- po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości wyłącznie przez wierzyciela, sąd na jego wniosek lub z urzędu **może dokonać zabezpieczenia majątku dłużnika**,
- sąd może zabezpieczyć majątek dłużnika przez ustanowienie **tymczasowego nadzorca finansowego**.

Podsumowując powyższe wskazać należy, że możliwość złożenia przez wierzyciela wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej dłużnika ograniczona została do ściśle określonych przez ustawodawcę sytuacji. Pomimo dość nieskomplikowanych wymogów formalnych, które sprowadzają się zasadniczo do prawidłowego wypełnienia urzędowego formularza oraz niewielkiej opłaty od wniosku, w wielu przypadkach wierzyciele zrezygnują ze skorzystania z przedmiotowej instytucji w celu odzyskania swych wierzytelności z uwagi na wysokie koszty ich odzyskania.

No i dotarliśmy do końca – było długo, ale macie pełen przekrój informacji. Czy skorzystacie z tej wiedzy, czy nie, to już inna sprawa (obyście nie musieli). Tak czy inaczej warto wiedzieć, że takie możliwości dyscyplinowania niesolidnych dłużników istnieją.

Z pozdrowieniami

Zespół Białych Kołnierzyków

Białe Kołnierzyki Sp. z o.o.

ul. Włocławska 167, Toruń
Poland

Otrzymujesz tę wiadomość, ponieważ zapisałeś się na listę mailingową Białe Kołnierzyki - bezpłatne porady.

[Wypisz mnie](#)

Created with **MailerLite**